

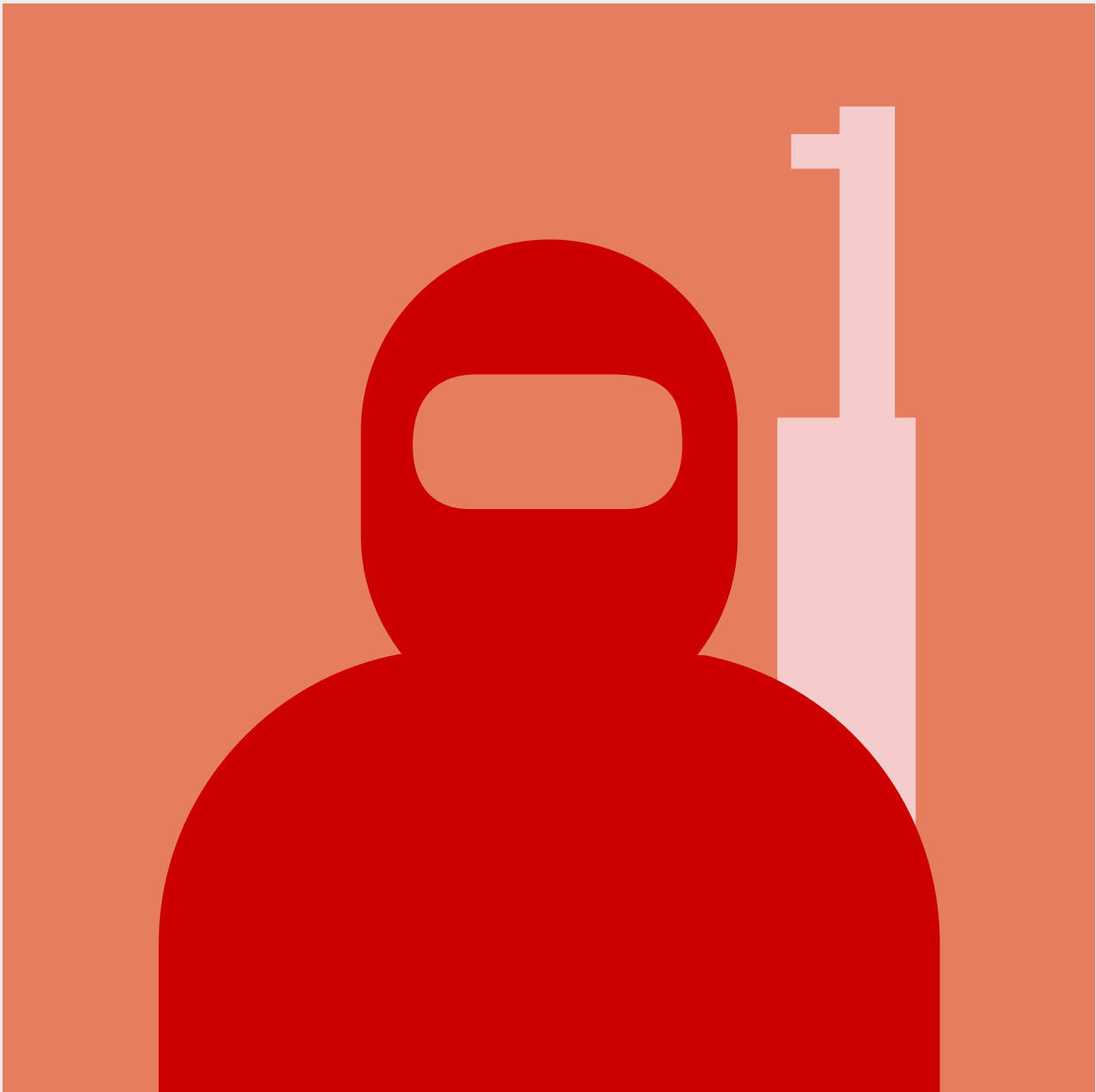
Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Sveriges
Kommuner
och Regioner

HANDBOK I CIVIL BEREDSKAP FÖR KOMMUNER
4. RISKKATALOG

Terrorism och extremism

**Handbok i civil beredskap för kommuner – 4. Riskkatalog
– Terrorism och extremism**

Det här kapitlet är en del av publikationsserien *Handbok i civil beredskap för kommuner* där fler kapitel finns.

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
Produktion: Advant

Publikationsnummer: MSB2307 - april 2024

Innehåll

Terrorism och extremism	4
Om riskområdet	4
Kort om konsekvenser	5
Osäkerhetsbedömning	7
Utveckling och trender	8
Exempel på inträffade händelser	9
Löpande riskbedömningar	9
Ansvar och roller	10
Mer information om riskområdet	13

Terrorism och extremism

Som stöd till riskkatalogen finns en [användarguide](#) som beskriver syftet med riskkatalogen och förklaringar till den information som finns i respektive kapitel.

Om riskområdet

Terrorism

När det gäller tillvägagångssätt har inte terrorism en entydig definition och kan ta sig uttryck på olika sätt. Avseende själva innebörden är dock definitionen entydig utifrån vad som återfinns i svensk lagstiftning. I terroristbrottslagen (2022:666) definieras terrorism som brottsliga handlingar som utförs i syfte att injaga fruktan hos en befolkning eller en del av befolkningen för att påverka eller destabilisera stater eller institutioner.¹ Terrorism har historiskt sett använts av individer, grupper, organisationer, nätverk och stater för att uppnå sina syften.

Ett demokratiskt och öppet samhälle är sårbart för terrorism. Samtidigt bygger många av demokratins fri- och rättigheter på tryggheten att exempelvis kunna röra sig fritt, delta i sammankomster och uttrycka sina åsikter utan rädsla för att utsättas för hot eller våld. Terrorism utgör därför ett hot mot grundläggande demokratiska värden.²

Våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. I Sverige finns det i huvudsak tre våldsbejakande extremistiska miljöer: den våldsbejakande högerextrema miljön, den våldsbejakande vänsterextrema miljön samt den våldsbejakande islamistiska miljön.³

Våldsbejakande extremism växer allt som oftast fram i extremistiska miljöer och gränsen mellan extremism som inte bejakar våld och våldsbejakande extremism är inte alltid tydlig.⁴ Gränsdragningarna mellan våldsbejakande- och icke-våldsbejakande extremistmiljöer har i allt större utsträckning suddats ut och beskrivs av Säkerhetspolisen som att den bredare extremismen som innehåller extremism eller anti-demokratiska krafter, driver på den våldsbejakande extremismen.⁵ Likväl är ideologisk hemvist inte alltid tydlig. Även om de mest framstående miljöerna är de som omnämns ovan finns det även våldsbejakande individer som inte klart kan anses tillhöra någon av dessa, men som förespråkar och främjar våld i syfte att förändra samhällsordningen.

1. För terroristbrott döms den som begår eller försöker begå ett uppsåtligt brott efter om 1. gärningen allvarligt kan skada ett land eller en mellanstatlig organisation, och 2. gärningen begås i avsikt efter att a) injaga allvarlig fruktan hos en befolkning eller en del av en befolkning, b) otillbörligen tvinga ett offentligt organ eller en mellanstatlig organisation att vidta eller att avstå från att vidta en åtgärd, eller c) allvarligt destabilisera eller förstöra grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturer i ett land eller i en mellanstatlig organisation. 4 § terroristbrottslagen (2022:666).

2. Regeringens skrivelse. (2023/24:56). Nationell strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism – förebygga, förhindra, skydda och hantera, s. 4.

3. Säkerhetspolisen. (2023). Säkerhetspolisens årsberättelse 2022–2023, s. 18.

4. Försvarshögskolan. (2022). Salafism och salafistisk jihadism 2.0: Påverkan mot och utmaningar för det svenska demokratiska samhället, s. 5-6.

5. Säkerhetspolisen. (2023). Säkerhetspolisens årsberättelse 2022–2023, s. 9.

Detta återspeglas även i det faktum att grupp- och organisationstillhörighet inte alltid är en avgörande faktor för om en aktör kan anses vara våldsbejakande eller inte. Internationalisering, ökad möjlighet att verka digitalt, möjlighet att forma egna ideologiska uppfattningar och tillgången på inspirationskällor är exempel på sådant som till viss del kan minska attraktionskraften för att ansluta sig till etablerade organisationer. Det är idag enklare att vara del i ett sammanhang utan att för den delen behöva organisera sig på traditionellt vis.⁶

Våldsbejakande och icke-våldsbejakande extremism är inte en nationell företeelse, den har internationella kopplingar, inte minst när det gäller inspiration genom propaganda på internet.⁷ Generellt är våldsbejakande extremistiska aktörer⁸ verksamma i en internationell kontext. Detta möjliggörs till stor del av att många av de aktiviteter som bedrivs förekommer online, där geografiska begränsningar saknar betydelse. Detta gäller både för aktörer som är organiserade och de som står utanför etablerade organisationer och nätverk, det vill säga ensamagerande.

Även icke-våldsbejakande extremism kan utgöra ett hot mot det öppna samhället, till exempel om den begränsar eller kontrollerar individers och gruppers liv eller strävar efter att skapa ett parallellsamhälle som försöker hantera olika frågor utanför landets lagar och institutioner. Misstron mot de som upplevs ha skapat problemen i samhället skapar en polarisering som driver på extremism och det kan också påverka attentatshotet.⁹

Läs mer

På Säkerhetspolisens webbplats finns mer information om terrorism, extremism och våldsbejakande extremism och hur de arbetar för att skydda demokratin.

- [Terrorism och extremism \(sakerhetspolisen.se\)](https://sakerhetspolisen.se)
- [Våldsbejakande extremism \(sakerhetspolisen.se\)](https://sakerhetspolisen.se)

Regeringen tog år 2024 fram en uppdaterad nationell strategi mot terrorism i och med att terrorhotet har förändrats och blivit mer komplext.¹⁰ Den första strategin mot terrorism togs fram år 2015 i samband med att terrorhotet mot västvärlden accelererade.¹¹

- [Nationell strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism – förebygga, förhindra, skydda och hantera \(regeringen.se\)](https://regeringen.se)
- [Förebygga, förhindra och försvåra - den svenska strategin mot terrorism \(regeringen.se\)](https://regeringen.se)

Kort om konsekvenser

Terrorism

Terrorattentat behöver inte nödvändigtvis begränsas till en viss typ av aktivitet. Exempelvis skulle en skolskjutning eller en knivattack mot enskilda individer kunna uppfylla kriterierna för ett terrorattentat om syftet och motivet bedöms överensstämma med vad som finns definierat i terroristbrottslagen (2022:666). Ett terrorattentat skulle också kunna vara komplext, koordinerat och riktat mot allmänheten genom att exempelvis innehålla flera samordnade attacker med sprängladdningar och skjutvapen eller möjligen fordon, som äger rum samtidigt eller i nära tidsföljd på olika folktäta platser, exempelvis i transportsystemet.¹²

6. Säkerhetspolisen. (2023). Säkerhetspolisens årsberättelse 2022–2023, s. 9.

7. Säkerhetspolisen. (2023). Våldsbejakande extremism. Hämtad 2024-01-25: <https://www.sakerhetspolisen.se/hoten-mot-sverige/terrorism-och-extremism/valdsbejakande-extremism.html>.

8. Individer, grupper, organisationer och nätverk.

9. Säkerhetspolisen. (2023). Säkerhetspolisens årsberättelse 2022–2023, s. 6.

10. Skr. (2023/24:56). Nationell strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism – förebygga, förhindra, skydda och hantera.

11. Skr. (2014/15:146). Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism.

12. Händelsen är definierad utifrån typhändelsen som beskrivs i DHS. (2018). Planning Considerations - Complex Coordinated Terrorist Attacks, s. 1–3.

Beroende på terrorattentatets genomförande och utfall varierar de potentiella konsekvenserna. Ett terrorattentat skulle kunna leda till konsekvenser för liv och hälsa med många döda och skadade. Ett masskadeutfall kan möjligen också påverka hälso- och sjukvårdens möjlighet att bedriva annan vård på kort sikt. På längre sikt skulle händelsen kunna leda till långvariga psykologiska trauman för många människor, både bland omedelbart drabbade, bland anhöriga och hos allmänheten som helhet. De ekonomiska konsekvenserna av ett terrorattentat skulle kunna innebära sjukvårdskostnader, skador på byggnader, infrastruktur och områden som behöver stängas av under en period. Även indirekta kostnader skulle kunna uppstå för samhället genom ökade säkerhetsåtgärder för att förhindra nya attentat. Till exempel elförsörjningen skulle kunna vara ett målval för terrorattentatet och därmed orsaka konsekvenser som elavbrott. Om sprängladdningar nyttjas skulle det kunna leda till förstörelse och orsaka miljökonsekvenser.

Ett terrorattentat kan även påverka allmänhetens förtroende för det offentliga, både det politiska beslutsfattandet samt samhällets institutioner. Terrorhandlingar kan utöver att injaga fruktan även syfta till att öka polariseringen i ett samhälle, beroende på vem som utför dådet och mot vilken del av befolkningen det riktas. Detta kan i sin tur verka destabiliserande på samhället och i förlängningen hota demokratiska värden. Om allmänheten upplever att samhället inte vidtagit tillräckliga säkerhetsåtgärder för att skydda enskilda, att händelsen inte hanterades bra eller att åtgärder är felriktade eller oproportionerliga finns ytterligare risk för ökad misstro mot samhällsinstitutioner.¹³

Läs mer

MSB har genom myndighetens instruktion fått i uppdrag att ta fram en nationell risk- och sårbarhetsbedömning (NRSB) som ska överlämnas till regeringen vartannat år. MSB har identifierat ett antal oönskade händelser som bedöms utgöra de allvarigaste och mest betydande men även realistiska hoten och riskerna mot Sverige. Om hoten realiserats är farhågorna stora att var och en av händelserna, oberoende av geografiska eller funktionella gränser, skulle få allvariga till katastrofala konsekvenser med negativ inverkan på Sveriges nationella skyddsvärden och således ge upphov till framtida krissituationer. Bland dessa händelser ingår terrorattentat.

→ [Nationell risk- och sårbarhetsbedömning \(msb.se\)](https://www.msb.se)

Försvarshögskolan har i rapporten Salafism och salafistisk jihadism 2.0: Påverkan mot och utmaningar för det svenska demokratiska samhället bland annat beskrivit att de våldsbejakande miljöerna i Sverige har blivit mindre synliga och gått ifrån våldsförfrämjande metoder till att i större utsträckning använda sig av demokratiska medel för att främja sina syften. Vidare beskrivs hur skolungdomar radikaliserats och hur utländsk finansiering av den islamistiska extremistmiljön kan se ut.

→ [Salafism och salafistisk jihadism 2.0: Påverkan mot och utmaningar för det svenska demokratiska samhället \(fns.se\)](https://www.fns.se)

13. FOI. (2013). Underlag till nationell riskbedömning 2012, s. 165. FOI-R--3612--SE.

Våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism utgör ett hot mot det demokratiska samhället och kan bland annat utmynna i terroristattentat eller annan samhällsfarlig verksamhet som till exempel sabotage. Ett våldsbejakande beteende behöver inte innebära att en individ brukar våld, det kan också innebära ett stöd till våldshandlingar som andra begår.¹⁴

Även icke-våldsbejakande extremism kan skapa påfrestningar i relation till grundläggande demokratiska fri- och rättigheter, och kan således fortfarande utgöra en utmaning för den demokratiska ordningen. Detta kan till exempel yttra sig genom samspel med kriminella miljöer och kriminell verksamhet,¹⁵ vilket i förlängningen skapar otrygga miljöer i till exempel skolor och bostadsområden.

Se även

(kommer publiceras under våren 2024)

→ [Handbok i civil beredskap för kommuner - Sabotage \(msb.se\)](#)

Osäkerhetsbedömning

Attentatshotet kan snabbt ändras till exempel om ett skeende eller en företeelse uppmärksammas av en terroristgrupp. Sverige har vid olika tillfällen hamnat i fokus för islamistiska terroristorganisationers och våldsbejakande islamistiska gruppers propaganda, bland annat efter publiceringen av Lars Vilks Muhammedkarikatyrer från år 2007 samt efter koranbränningen utanför Turkiets ambassad i början av år 2023.¹⁶

Såväl hotbilden som de våldsbejakande extremistmiljöerna är komplexa. Inom varje extremistmiljö finns individer, grupper, nätverk och organisationer med olika motiv och bevekelsegrunder för sina åsikter och sitt agerande. I dag är det ofta över internet som aktiviteten inom dessa miljöer sker, oavsett om det handlar om rekrytering, radikalisering, gemenskaper, motiv eller ökad förmåga. Tillsammans med att internet också erbjuder en rad olika världsbilder och förenklade förklaringar till det som upplevs vara ”fel” i samhället, innebär detta att det finns en stor mängd potentiella mål som våldsbejakande extremister skulle kunna agera mot.¹⁷

När det gäller extremism så tycks gränsen mellan den våldsbejakande och den icke-våldsbejakande extremismen bli allt mer diffus, vilket bland annat innebär att de som enbart uttrycker åsikter också direkt eller indirekt påverkar de våldsbejakande delarna av extremismen. Det är inte nödvändigtvis de som tillhör en specifik organisation som är mest benägna att begå brott. Det kan också vara ensamagerande som, utifrån en virtuell gemenskap och ett narrativ som både formar hat och försvarar användandet av våld, agerar för att förändra samhällsordningen. Uppmaningen och plikten att »göra vad du kan, med de medel du har, där du är nu« förmedlas på flera olika sätt och avser såväl attentat och grova våldsbrott som aktiviteter som syftar till att polarisera, underblåsa och hetsa fram en samhällskollaps.¹⁸ Ensamagerande individer är ofta svårare att spåra för de terrorismbekämpande myndigheterna, bland annat för att ensamagerande, i de allra flesta fall, inte interagerar med några redan kända terrorist- eller extremistorganisationer, även om det inte alltid behöver vara så.

14. Försvarshögskolan. (2022). Salafism och salafistisk jihadism 2.0: Påverkan mot och utmaningar för det svenska demokratiska samhällets, s. 5–6.

15. Försvarshögskolan. (2022). Salafism och salafistisk jihadism 2.0: Påverkan mot och utmaningar för det svenska demokratiska samhället, s. 18.

16. Säkerhetspolisen. (2023). Terrorism och extremism. Hämtad 2023-07-20: <https://www.sakerhetspolisen.se/hoten-mot-sverige/terrorism-och-extremism.html>.

17. Säkerhetspolisen. (2023). Terrorism och extremism. Hämtad 2023-07-20: <https://www.sakerhetspolisen.se/hoten-mot-sverige/terrorism-och-extremism.html>.

18. Säkerhetspolisen. (2023). Terrorism och extremism. Hämtad 2023-07-20: <https://www.sakerhetspolisen.se/hoten-mot-sverige/>

Utveckling och trender

Terrorism har under flera århundraden varit ett sätt för att med våld försöka nå sina mål. Historiskt har terrorism uppträtt i vågor där varje våg har haft sitt eget utseende och ideologiska mål. Terrorismen från 1990-talet och framåt har präglats av en religiös våg som har dominerats av grupper inom våldsbejakande islamistisk miljö och som främst riktar sig mot allmänheten. Under senare år har även högerextremistisk terrorism blivit ett växande hot.¹⁹

Terrorismen har sedan 2000-talets början alltmer utvecklats till ett globalt och gränsöverskridande fenomen. Detta gäller främst den islamistiska terrorismen. Några av orsakerna till detta är kriget i Syrien med start år 2011, periodvis uppluckrade nationsgränser och terrornätverkens förmåga att inspirera till terrorism på internet och i sociala medier. Terrorhotet är därmed inte avgränsat geografiskt men terrordåd har historiskt sett främst skett i städer och på folktäta platser då terroristernas avsikt varit att åsamka så stor skada och få så stor uppmärksamhet som möjligt.

Även extremismen och den våldsbejakande extremismen är att betrakta som ett globalt och gränsöverskridande fenomen där accessen till internet och sociala medier spelar en avgörande roll vad gäller spridning av extremistiska idéer.

Terroristattentat kan äga rum över hela världen och rikta sig mot olika mål. Sedan flera år tillbaka råder till exempel en högre hotnivå för terroristattentat i Europa och Nordamerika jämfört med tidigare. Under 2000-talet har komplexa och koordinerade terroristattentat med bomber eller skjutvapen utförts i flera europeiska städer. Antalet genomförda attentat

i dessa världsdelar har dock minskat något den senaste tiden. I andra delar av världen som till exempel i Mellanöstern bedöms hotnivån över tid och generellt vara högre än i Europa och Nordamerika och terroristattentat är mer förekommande.²⁰ De flesta terroristattentaten sker i länder med pågående väpnade konflikter.

Trenden i västvärlden de senaste åren har varit terroristattentat utförda av ensamagerande individer eller mindre grupper.²¹ Dessa gärningspersoner har som regel inspirerats av våldsbejakande extremistiska ideologier, våldsbejakande propaganda och tidigare utförda attentat.²² Gärningsmännen har i dessa fall ofta använt sig av enkla medel och metoder, exempelvis fordon som vapen eller användning av hugg- och stickvapen, även om skjutvapen och improviserade sprängladdningar förekommer. I och med de enkla medlen förkortas planeringshorisonterna i jämförelse med de tidigare mer komplexa attentaten med som krävde lång planeringshorisont.

Aktuella händelser och konsekvenser av dessa, som till exempel klimatförändringar eller politiska skiften, kan verka polariserande och öka spänningar i samhället vilket i sin tur potentiellt kan vara hotdrivande för redan existerande eller nya våldsbejakande individer, organisationer, grupper och nätverk.

Läs mer

→ [Säkerhetspolisens årsbok \(sakerhetspolisen.se\)](https://www.sakerhetspolisen.se)

19. MSB. (2021). Terrorism. Hämtad 2023-03-08: <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/skolmaterial/samhallets-krisberedskap/terrorism/>.

20. Regeringskansliet. (Årtal saknas). Terrorism och hot utomlands. Hämtad 2024-01-03: <https://www.regeringen.se/uds-rese-information/storre-kriser-och-katastrofer-utomlands/terrorism-och-hot-utomlands/#Terrorism%20i%20olika%20delar%20av%20V%C3%A4rlden>.

21. Säkerhetspolisen. (2022). Säkerhetspolisens årsberättelse 2021, s. 35. Hämtad 2024-03-08: https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.650ed51617f9c29b552287/1649683389251/Sakerhetspolisen_arsbok%202021.pdf.

22. Säkerhetspolisen. (2023). Ensamagerande gärningspersoner. Hämtad 2023-07-20: <https://www.sakerhetspolisen.se/hoten-mot-sverige/terrorism-och-extremism/ensamagerande-garningspersoner.html>.

Exempel på inträffade händelser

Nedan återges några terrorattentat från 2000-talet och framåt som lett till stora

konsekvenser för liv och hälsa med många döda och skadade.

År	Plats	Utfall	Orsak	Terrorgrupp
2001	New York	2995 döda, omkring 6 000 skadade	Två flygplan flög in i byggnader	Våldsbejakande islamistisk
2004	Madrid	191 döda, 2 050 skadade	Detonerade bomber	Våldsbejakande islamistisk
2005	London	56 döda, 700 skadade	Självordsbombningar	Våldsbejakande islamistisk
2011	Utøya/Oslo	77 döda, omkring 319 skadade	Detonerade bomber, masskjutning	Högerextrem/ensamagerande
2015	Paris	130 döda, omkring 350 skadade	Självordsbombningar, masskjutning	Våldsbejakande islamistisk
2016	Bryssel	32 döda, omkring 300 skadade	Självordsbombningar	Våldsbejakande islamistisk
2016	Nice	84 döda, omkring 200 skadade	Gärningsman kör lastbil in i folkmassa	Våldsbejakande islamistisk
2019	Christchurch	51 döda, omkring 50 skadade	Masskjutning	Högerextrem/ensamagerande

Under 2000-talet har två terrorattentat ägt rum i Sverige, båda begångna av individer med kopplingar till den våldsbejakande islamistiska extremistmiljön.²³

Närmast i tid är attentatet på Drottninggatan, i centrala Stockholm, i april år 2017 då en ensam gärningsman kapade en distributionslastbil och körde den i hög fart längs shoppinggatan. Under färden dödades fem personer, ett tiotal personer skadades samt ytterligare ett stort antal personer utsattes för direkt livsfara. Därefter körde gärningsmannen in i varuhuset Åhléns city och försökte antända en sprängladdning. Laddningen detonerade inte men lastbilen började brinna. Gärningsmannen dömdes senare till livstids fängelse.

År 2010 genomförde en gärningsman ett attentat i centrala Stockholm. Gärningsmannen lyckades dock inte genomföra attentatet enligt plan och var den enda som avled då hans bomb detonerade.

Löpande riskbedömningar

Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) bedömer löpande terrorhotet mot Sverige och svenska intressen utomlands. Nivåstegen i hotnivåskalan är: inget identifierat hot (1) begränsat hot (2) förhöjt hot (3) högt hot (4) mycket högt hot (5). Generellt har terrorhotnivån legat på nivå 3, förutom under perioden november år 2015 till mars år 2016 och från augusti år 2023 då den höjdes till nivå 4.

Läs mer

På Säkerhetspolisens webbplats finns information om innevarande terrorhotnivå och bedömning av terrorhotnivån.

→ [Nationellt centrum för terrorhotbedömning \(sakerhetspolisen.se\)](https://www.sakerhetspolisen.se)

23. Förutom detta har två personer i Sverige dömts för förberedelser till terroristbrott. Det som ligger närmast i tid är det som ägde rum år 2022 där en man planerade att döda Centerpartiets partiledare Annie Lööf. År 2016 dömdes en man för att ha planerat bygga en bomb och spränga den på en okänd plats i Sverige.

Ansvar och roller

Center mot våldsbejakande extremism

Center mot våldsbejakande extremism (CVE) utvecklar det kunskapsbaserade och sektorövergripande arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism på nationell, regional och lokal nivå. Detta bland annat genom att ge behovsanpassat stöd till lokala aktörer, vara ett kunskapsnav och bidra till att skapa en högre grad av effektivitet och samordning i de förebyggande insatserna. Ytterst syftar verksamheten till att förebygga ideologiskt motiverad brottslighet och terrorism. Centret är placerat inom Brottsförebyggande rådet (Brå).

CVE har en stödtelefon²⁴ för yrkesverksamma främst i kommuner och myndigheter på lokal nivå, som behöver stöd i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

CVE ger också ut egna och andra instansers publikationer som behandlar extremism samt relaterade frågor. Centret har också tagit fram ett operativt stöd²⁵ för yrkesverksamma som kan möta våldsbejakande extremism, exempelvis inom skola och socialtjänst.

Läs mer

→ [Center mot våldsbejakande extremism \(cve.se\)](https://cve.se/operativtstod/stodtelefon.4.37a4ef-b183f8f190901579.html)

Kommunen

Enligt lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete ska kommunerna bland annat bidra till att samhällets samlade brottsförebyggande arbete bedrivs på ett effektivt sätt, vilket även inkluderar arbetet mot terrorism. Kommunen ska ta fram en lägesbild över brottsligheten inom kommunens geografiska område. Lägesbilden

ska bland annat innehålla en kartläggning av brottsligheten, dess omfattning och konsekvenser samt en analys av kartläggningen. Kommuner ska, med lägesbilden som underlag, också besluta om en plan för vilka åtgärder som kommunen avser att vidta för att förebygga brott. Kommunerna ska även verka för att strategiska brottsförebyggande frågor hanteras i ett särskilt forum (strategiskt råd) där kommunen och relevanta aktörer ingår. Rådet ska ledas av kommunen. Kommunerna ska också bidra till att information sprids om det brottsförebyggande arbetet till kommunens invånare och andra som kan ha intresse eller behov av sådan information.²⁶ Kommunen har flera verktyg i sitt arbete mot terrorism. I kommunens översiktsplan finns strategier för kommunövergripande säkerhetsplanering och sårbarheter, en bestämning av vad som anses skyddsvärt och kartläggning av platser med särskilda förutsättningar. Kommunen kan i sin detaljplan skapa förutsättningar för planering av sårbarhetsreducerande åtgärder avseende skyddsvärda platser, till exempel genom att dimensionera fysiskt utrymme. Kommunen har även bygglovsförfarandet som verktyg när det gäller skyddsrelaterade beslut, till exempel skyddsvärda byggnaders placering, utformning och planlösning. Kommunen kan också i sina regionsplaner arbeta med att stärka skydd och minska sårbarheter genom samordning över kommungränserna. Kommunen har slutligen också möjlighet att vidta skyddsåtgärder och förebyggande åtgärder, exempelvis genom stadsplanering och trafikreglering i form av pollare och naturliga hinder som vattendrag, diken, med mera.²⁷ I kommunernas arbete är det dock viktigt att notera risken för att en alltför händelsedrivna samhälls- och stadsplanering, där skyndsamma beslut efter en händelse, kan permanentas på ett över tid inte hållbart eller ändamålsenligt sätt.

24. CVE. (2022). CVE:s stödtelefon för yrkesverksamma. Hämtad 2024-01-03: <https://cve.se/operativtstod/stodtelefon.4.37a4ef-b183f8f190901579.html>.

25. CVE. (Årtal saknas). Stödverktyg. Hämtad 2024-01-25: <https://cve.se/operativtstod.4.2f4ed3a21806a388a2fd99.html>.

26. Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete.

27. MSB (2019). Säkerhet i offentlig miljö - Skydd mot antagonistiska hot och terrorism, s. 47.

Läs mer

→ [Säkerhet i offentlig miljö - Skydd mot antagonistiska hot och terrorism \(msb.se\)](#)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

MSB:s uppdrag avseende arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism genomförs i stor utsträckning tillsammans med andra myndigheter så som Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och CVE. I MSB:s uppdrag ingår det bland annat att kartlägga ansvarsförhållanden mellan berörda aktörer, sammanställa väsentliga risker och sårbarheter, samla och sprida kunskap om bland annat våldsbejakande extremism och terrorism och att ge nationell vägledning för de skyddsåtgärder som behöver vidtas. MSB bedriver till exempel ett arbete för att öka säkerheten i offentliga miljöer samt höja kunskapen och medvetenheten hos allmänheten om bland annat terrorism.

I MSB:s uppdrag ingår det vidare att bidra till att öka samhällets robusthet. MSB erbjuder bland annat stöd i form av utbildning och rådgivning, både till offentliga och privata aktörer, för att stärka förmågan att identifiera och systematiskt upprätthålla samhällsviktig verksamhet. MSB:s arbete inom området är en del av Sveriges terrorbekämpning och utgår från den svenska strategin mot terrorism.²⁸

MSB ska inom ramen för Nationellt forum för sprängämnessäkerhet också samordna arbetet med att minska tillgången till vapen och skärpa kontrollen av explosiva varor samt CBRN-ämnen eftersom dessa kan användas för att genomföra attentat.

Funktionen CERT-SE (Computer Emergency Response Team) vid MSB kan vara ett stöd i arbetet med att hantera och förebygga it-incidenter eftersom sårbarheter och

brister i digitala nätverk och samhällets informationshantering riskerar att utnyttjas av aktörer inom de våldsbejakande extremistmiljöerna.

MSB ska även verka för att berörda aktörer samordnar sin information till allmänhet och medier vid en kris så som ett terrorattentat.

Läs mer

→ [Nationell strategi mot våldsbejakande extremism och terrorism – förebygga, förhindra, skydda och hantera \(regeringen.se\)](#)

→ [Nationellt forum för sprängämnessäkerhet \(regeringen.se\)](#)

→ [CERT-SE \(cert.se\)](#)

Nationellt centrum för terrorhotbedömning

Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) bedömer terrorhotnivån för Sverige och chefen för Säkerhetspolisen beslutar om densamma. NCT är en permanent arbetsgrupp med personal från Försvarets radioanstalt (FRA), Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Must) och Säkerhetspolisen (Säpo).

Läs mer

→ [Nationellt centrum för terrorhotbedömning \(sakerhetspolisen.se\)](#)

Polismyndigheten

Polismyndighetens arbete utgår från den svenska nationella strategin mot terrorism och arbetar inom alla områden i strategin men med huvudfokus på att förhindra och hantera attentat. Processansvaret inom polisen för det arbetet ligger hos den Nationella operativa avdelningen (NOA).

28. I den nationella strategin mot våldsbejakande extremism och terrorism delas terrorbekämpningen in i fyra områden: Förebygga våldsbejakande extremism och terrorism, förhindra terroristattentat och andra ideologiskt motiverade brott, skydda samhällets människor och funktioner samt hantera situationen under och efter ett attentat. (Skr. 2023/24:56).

Polismyndighetens förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism ska enligt myndighetens riktlinjer bestå av samma sorts verksamhet som vid annat brottsförebyggande arbete och uppdraget att förebygga brott innebär att polisen kan arbeta med att motverka radikaliserings även när det är frågan om individer som ännu inte begått ideologiskt motiverade brott.²⁹

Ingripandepolisen kommer sannolikt att vara första polisresurs på plats i händelse av ett terroristattentat. Den nationella insatsstyrkan är samhällets yttersta resurs vid terroristangrepp och förstärker de övriga förmågorna vid ett inträffat attentat. Nationella insatsstyrkan har ett specifikt uppdrag när det gäller bekämpning av terrorism i samverkan med Säkerhetspolisen. Det är en del av polisens brottsförebyggande arbete eftersom allmänheten är ett tydligt mål vid terroristattentat.³⁰

Läs mer

→ [Terrorism - polisens arbete \(polisen.se\)](https://polisen.se)

Samverkansrådet mot terrorism

Samverkansrådet mot terrorism är ett samarbete mellan femton svenska myndigheter, som syftar till att stärka Sveriges förmåga att motverka och hantera terrorism. Nätverket syftar till att på nationell nivå förbättra samordningen och effektivisera arbetet före, under och efter ett terroristattentat. Rådet har inte någon egen juridisk status eller formellt uppdrag, men har ett uttalat stöd från regeringen. Exempelvis ges rådet en tydlig roll i den nationella strategin mot terrorism.

Läs mer

→ [Samverkansrådet mot terrorism \(sakerhetspolisen.se\)](https://sakerhetspolisen.se)

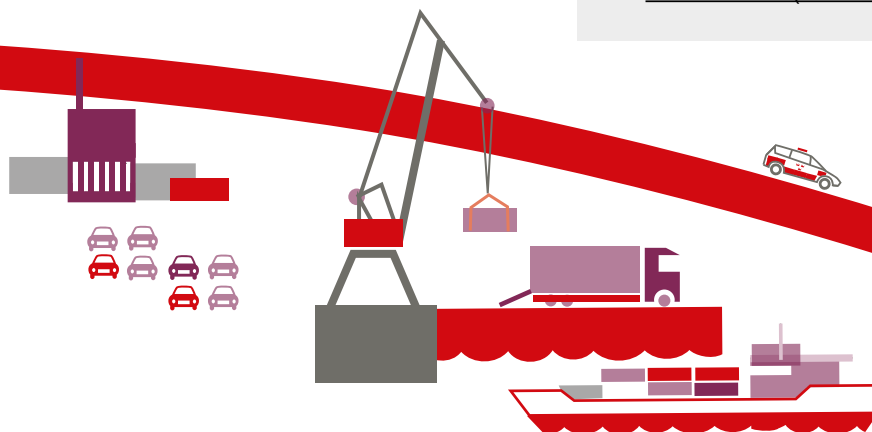
Säkerhetspolisen

Det är Säkerhetspolisens uppdrag att förhindra terroristattentat och andra terrorbrott. Säkerhetspolisens kontraterrorarbete sker i nära samverkan med andra. Bland de viktigaste nationella samverkansparterna är Polismyndigheten och de svenska underrättelsemyndigheterna Must och FRA.

Läs mer

→ [Kontraterrorism \(sakerhetspolisen.se\)](https://sakerhetspolisen.se)
→ [Långsiktigt arbete mot extremism och terrorism \(sakerhetspolisen.se\)](https://sakerhetspolisen.se)

29. Polismyndigheten. (2019). Lokalt brottsförebyggande arbete mot våldsbejakande extremism, s. 13. Tillsynsrapport 2019:4.

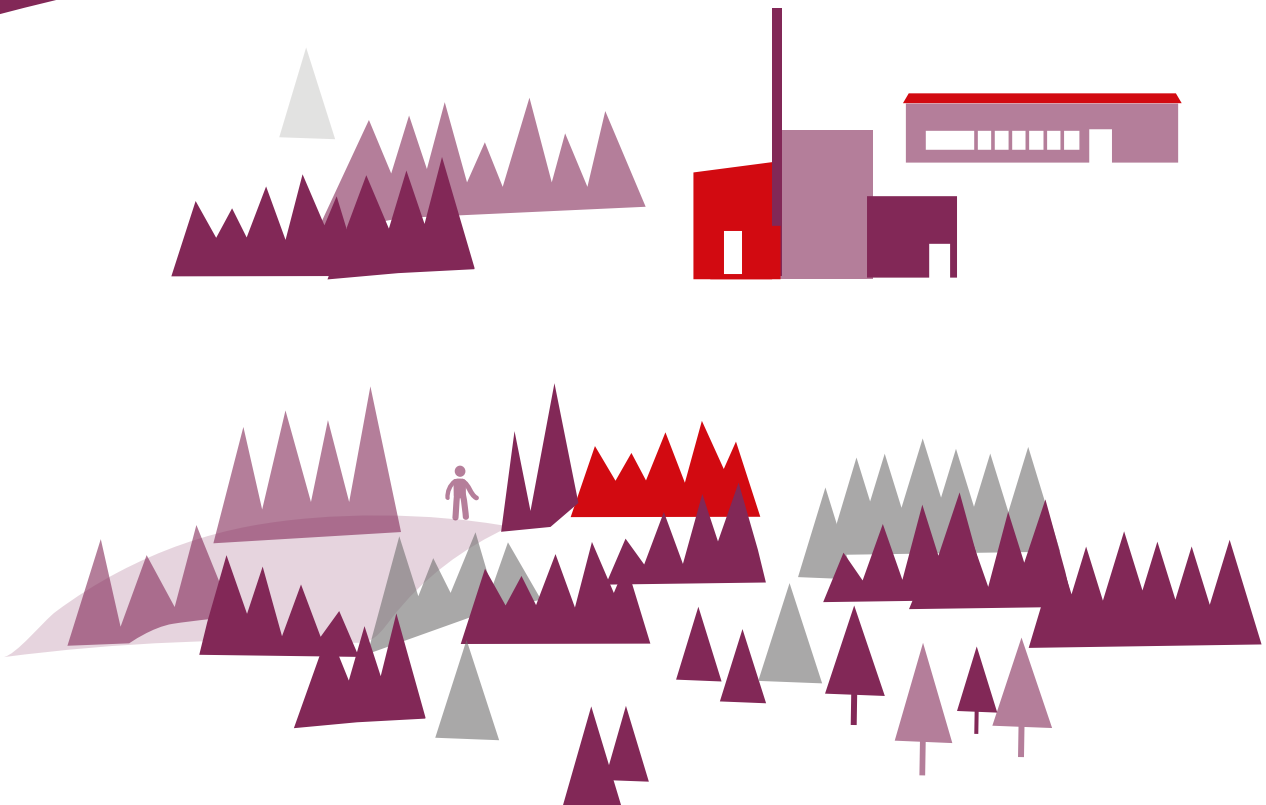
30. Polismyndigheten. (2023). Terrorism - polisens arbete. Hämtad: 2024-02-07: <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/polisens-arbete-mot-terrorism/>.

Mer information om riskområdet

På MSB:s webbplats finns vägledningar och handfasta råd om förebyggande arbete och säkerhet för aktörer i offentlig miljö, bland annat i skola, trossamfund och på evenemang. Som stöd finns bland annat filmer och webbutbildningar om terrorberedskap och hur du bör agera vid terrorattentat. MSB tillhandahåller även skolmaterial om terrorism riktat till barn och unga i syfte att utveckla deras kunskap och förmåga att hantera risker och olyckor, i materialet behandlas även ämnet terrorism och terrorismbekämpning. På MSB:s webbplats finns även vägledningar om samverkan vid pågående dödligt våld i publik miljö, säkerhet i offentlig miljö samt för att försvåra och förhindra terrorattentat där kemikalier och kemiska produkter används.

- [Förebyggande arbete mot attentat och terrordåd \(msb.se\)](https://www.msb.se/om-oss/utbildning-och-utveckling/utbildning-och-utveckling-2018-2019)
- [Terrorism \(msb.se\)](https://www.msb.se/om-oss/utbildning-och-utveckling/utbildning-och-utveckling-2018-2019)
- [Terrorismbekämpning \(msb.se\)](https://www.msb.se/om-oss/utbildning-och-utveckling/utbildning-och-utveckling-2018-2019)
- [Vägledning - samverkan vid pågående dödligt våld i publik miljö \(msb.se\)](https://www.msb.se/om-oss/utbildning-och-utveckling/utbildning-och-utveckling-2018-2019)
- [Säkerhet i offentlig miljö: skydd mot antagonistiska hot och terrorism, vägledning \(msb.se\)](https://www.msb.se/om-oss/utbildning-och-utveckling/utbildning-och-utveckling-2018-2019)
- [Kan era kemikalier användas för terrorattacker? En vägledning om att motverka terrorism och annan allvarlig brottslighet med kemiska produkter \(msb.se\)](https://www.msb.se/om-oss/utbildning-och-utveckling/utbildning-och-utveckling-2018-2019)

Ett samarbete mellan:

**Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap**

**Sveriges
Kommuner
och Regioner**